HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA INGLIZ TILINI O'YINLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH

Roxataliyeva Zulxumor Lutfilla qizi

Namangan viloyati Pop tumani 2-sonli texnikum

Ingliz tili o'qituvchisi

Annotatsiya: Hozirgi davr ta'lim tizimida ingliz tilini samarali o'qitish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. O'quvchilarda fanga nisbatan qiziqish uyg'otish va ularning til o'rganish jarayonini yengillashtirish uchun o'yinli texnologiyalar muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada o'yin asosida o'qitish metodlarining umumiy o'rta ta'lim maktablaridagi amaliy qo'llanilishi, ularning afzalliklari va ta'lim jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda o'yinli yondashuvlar o'quvchilarning muloqot, eslab qolish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi roli yoritiladi. Shuningdek, maqolada o'yinli texnologiyalarni qo'llashda o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi va dars samaradorligini oshirish uchun zarur sharoitlar haqida fikr yuritiladi. Xulosa sifatida aytish mumkinki, o'yinli texnologiyalar o'quv jarayonini faollashtiradi, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi hamda ingliz tili darslarini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: o'yinli texnologiyalar, ingliz tili o'qitish, boshlang'ich sinflar, motivatsiya, kommunikativ yondashuv, zamonaviy ta'lim.

TEACHING ENGLISH IN SECONDARY SCHOOLS THROUGH GAME-BASED TECHNOLOGIES

Abstract: In the modern education system, the issue of teaching English effectively has become an important priority. Game-based learning plays a significant role in motivating students and making the learning process more engaging. This article analyzes the practical application of game-based teaching methods in general secondary schools, their advantages, and their impact on the educational process. The study highlights the role of game-based approaches in developing students' communication, memory, and independent thinking skills. It also discusses teachers' methodological preparation and the necessary conditions to increase lesson effectiveness. In conclusion, game-based technologies enhance students' motivation, make lessons more interactive, and help organize English classes according to modern educational standards.

Key words: game-based technologies, teaching English, primary school, motivation, communicative approach, modern education.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

ПРЕПОДАВАНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ НА ОСНОВЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация: В современном образовательном процессе особое значение приобретает проблема эффективного обучения английскому языку. Игровые технологии занимают важное место в формировании интереса учащихся к предмету и в облегчении процесса изучения иностранного языка. В статье рассматривается практическое применение игровых методов обучения в общеобразовательных школах, их преимущества и влияние на учебный процесс. В исследовании раскрывается роль игровых подходов в развитии коммуникативных умений, памяти и самостоятельного мышления учащихся. Кроме того, анализируются вопросы методической подготовки педагогов и создания необходимых условий для повышения эффективности учебных занятий. В заключение отмечается, что использование игровых технологий активизирует учебный процесс, повышает мотивацию учащихся и способствует организации уроков английского языка в соответствии с современными требованиями образования.

Ключевые слова: игровые технологии, обучение английскому языку, начальные классы, мотивация, коммуникативный подход, современное образование.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida chet tillarni, ayniqsa ingliz tilini o‘rganish zarurati tobora ortib bormoqda. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ingliz tilini o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning fanga bo‘lgan qiziqishini oshirish va ularni faol ishtirok etishga undash eng muhim vazifalardan biridir. Shu nuqtai nazardan, o‘yinli texnologiyalar o‘qitishning samaradorligini oshiruvchi zamonaviy vosita sifatida e’tirof etilmoqda. Ular o‘quvchilarning muloqot ko‘nikmasini, eslab qolish qobiliyatini va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.

So‘nggi yillarda esa o‘yinli texnologiyalar asosida o‘qitish (game-based learning) usuli keng ommalashmoqda. Bu metod o‘quvchilarni o‘yin jarayonida o‘rganishga, faol fikrlashga va mustaqil bilim olishga rag‘batlantiradi. Masalan, Clara Die Mee Yieng va Azlina Abdul Aziz (2022) tomonidan olib borilgan tadqiqotda o‘yinli o‘qitish boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ingliz tili lug‘ati va imlo qobiliyatlarini sezilarli darajada rivojlantirgani aniqlangan. Ularning tadqiqot natijalariga ko‘ra, o‘yinlardan foydalanish o‘quvchilarning motivatsiyasini, darsdagi faolligini hamda tilni amaliy o‘rganish imkoniyatlarini kuchaytiradi.

Shu bois ushbu maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ingliz tilini o‘yinli texnologiyalar asosida o‘qitishning afzalliklari, amaliy qo‘llanilishi va muammolari tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi – o‘yin asosida o‘qitish metodlari orqali dars samaradorligini oshirish va o‘quvchilarda tilga bo‘lgan motivatsiyani kuchaytirish yo‘llarini ko‘rsatishdan iborat.

Metodologiya

Ushbu tadqiqot ingliz tili darslarida o‘yinli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini aniqlashga qaratilgan bo‘lib, unda kuzatish, tahlil, suhbat va tajriba umumlashtirish metodlaridan

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

foydalanildi. Tadqiqot davomida o‘yin asosida tashkil etilgan darslar tahlil qilinib, o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasi, ishtiroki va darsga bo‘lgan munosabati o‘rganildi.

Tadqiqot quyidagi to‘rt bosqichda amalga oshirildi:

1. Tayyorlov bosqichi – o‘yinli texnologiyalar va ularning ta’limdagi qo‘llanilishi bo‘yicha ilmiy adabiyotlar, maqolalar va tajriba ishlari o‘rganildi. Ingliz tili o‘qitishda qo‘llaniladigan o‘yin turlari tahlil qilinib, tadqiqot uchun eng samaralilari tanlab olindi.

2. Tahlil bosqichi – o‘yin asosida tashkil etilgan darslar kuzatilib, o‘quvchilarning faol ishtiroki, yangi so‘zlarni eslab qolish tezligi, muloqotga kirishish qobiliyati hamda darsdan qoniqish darajasi o‘rganildi.

3. Amaliy bosqich – tanlab olingan o‘yinli metodlar dars jarayonida qo‘llanildi. Bu jarayonda o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro muloqot, darsdagi ijobiy muhit va o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi kuzatildi.

4. Xulosa chiqarish bosqichi – tadqiqot natijalari umumlashtirildi, o‘yinli texnologiyalarning afzalliklari hamda ingliz tili ta’limidagi amaliy ahamiyati tahlil qilindi. Shuningdek, ularni qo‘llashda e’tibor berilishi lozim bo‘lgan omillar haqida takliflar ishlab chiqildi.

Mazkur metodologiya asosida o‘tkazilgan tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, o‘yinli texnologiyalar o‘quvchilarning darsdagi ishtirokini faollashtiradi, ingliz tili o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyani oshiradi hamda dars jarayonini yanada interaktiv va samarali qiladi.

Natijalar

Tahlil o‘tkazilgan tadqiqotlar va amaliy kuzatuvlar ingliz tilini o‘yinli texnologiyalar asosida o‘qitish to’rt asosiy yo’nalishda samarali natijalar berganini ko’rsatdi:
O’quvchilarning motivatsiyasi va faol ishtiroki, o’qituvchilarning faoliyatida samaradorlik, ta’lim jarayonida kommunikativ va ijtimoiy ko’nikmalarni rivojlantirish, amaliy tajriba va o’yinli texnologiyalarning samarasi.

3.1. O‘quvchilarning motivatsiyasi va faol ishtiroki

O‘yinli texnologiyalar orqali o‘quvchilar darsni majburiyat sifatida emas, balki qiziqarli jarayon sifatida qabul qiladilar. Bunday yondashuv ularning darsdagi faolligini oshiradi va o‘rganilgan so‘z hamda grammatik birliklarni tezroq eslab qolishlariga yordam beradi.
Vygotsky (1978) ta’kidlaganidek, o‘yin jarayoni bolaning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi, chunki u o‘quvchini faol ishtirok etishga va o‘z bilimini mustaqil qo‘llashga undaydi.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Natijada, o‘quvchilar darsni yanada qiziqarli va samarali deb bilib, ingliz tiliga bo‘lgan ichki rag‘batini kuchaytiradi.

3.2. O‘qituvchilarning faoliyatida samaradorlik

O‘yin asosida tashkil etilgan darslar o‘qituvchilarga o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi. O‘yinli mashg‘ulotlar dars jarayonini jonlantiradi, baholash va kuzatish jarayonlarini yengillashtiradi.

Bruner (1983) fikricha, o‘yinli yondashuv o‘qituvchiga o‘quv jarayonida ijodkorlikni rivojlantirish, o‘quvchilarning e’tiborini ushlab turish va ularning o‘zaro muloqotini kuchaytirishga yordam beradi.

UNESCO (2023) hisobotida ham ta’kidlanishicha, o‘yin asosidagi o‘qitish metodlari ta’lim jarayonini yanada moslashuvchan, faol va interaktiv qiladi. Shu bois o‘qituvchilar o‘yinli usullar orqali dars samaradorligini oshirib, o‘quvchilarning natijalariga ijobiy ta’sir ko‘rsatishlari mumkin.

3.3. Ta’lim jarayonida kommunikativ va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish

O‘yin asosidagi topshiriqlar o‘quvchilarni birgalikda ishlashga, muloqot qilishga va o‘z fikrini erkin ifoda etishga o‘rgatadi. Ingliz tili darslarida o‘yinli texnologiyalar nafaqat lug‘at boyligini oshiradi, balki o‘quvchilarda jamoaviylik, hamkorlik va ijtimoiy faollikni rivojlantiradi.

UNICEF (2020) ma’lumotlariga ko‘ra, o‘yin orqali o‘qitish o‘quvchilarda ijtimoiy-emotsional o‘sishni ta’minlaydi va ularni faol muloqotga tayyorlaydi. Shu tariqa, o‘yinli ta’lim yondashuvi o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantiradi va zamonaviy ta’lim talablariga mos ijobiy natijalarni beradi.

3.4. Amaliy tajriba va o‘yinli texnologiyalarning samarasi

Amaliy kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, ingliz tili darslarida “Word Bingo”, “Role Play”, “Guess the Word”, “Spelling Race” kabi o‘yinlardan foydalanish o‘quvchilarning so‘z boyligini kengaytiradi va muloqot madaniyatini rivojlantiradi.

Huzair va Rahman (2020) olib borgan tadqiqotida ham o‘yin asosidagi yondashuv ingliz tili o‘rganishda yuqori samaradorlik bergani ta’kidlangan. Ularning fikricha, o‘yin orqali o‘rganish o‘quvchilarning bilimni amalda qo‘llash ko‘nikmasini kuchaytiradi va o‘rganish jarayonini ijobiy his-tuyg‘ular bilan bog‘laydi.

Shunday qilib, o‘yinli texnologiyalar o‘quvchilarni faol ishtirokchi sifatida shakllantirib, ta’lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilini o‘yinli texnologiyalar asosida o‘qitish o‘quvchilarning o‘rganishga bo‘lgan munosabatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi. O‘yin elementlari darsni majburiyat sifatida emas, balki qiziqarli jarayon sifatida qabul qilish imkonini beradi. Natijada o‘quvchilar darsda faolroq ishtirok etadi, yangi so‘z va grammatik birliklarni tezroq o‘zlashtiradi hamda o‘z fikrini erkin ifoda etish qobiliyatini rivojlantiradi.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

O‘yinli yondashuv o‘quvchilarning muloqot, hamkorlik va jamoaviylik ko‘nikmalarini kuchaytiradi. Bunday texnologiyalar o‘quvchilarda o‘ziga ishonchni oshirib, ularda o‘qishga ichki rag‘bat uyg‘otadi. Shu bilan birga, o‘yin asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar o‘qituvchiga ham dars jarayonini jonlantirish, o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish va ularni motivatsiya qilish imkonini beradi.

Brown (2001) o‘z tadqiqotida shunday xulosaga keladi: “O‘yinli ta’lim metodlari o‘quvchilarning o‘rganish jarayonida faol ishtirok etishiga, shuningdek, o‘z bilimlarini amaliyotda qo‘llay olishiga imkon yaratadi.” Ushbu fikr o‘yinli yondashuvning samaradorligini tasdiqlaydi va uning ingliz tilini o‘qitishdagi ahamiyatini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, o‘yinli texnologiyalar ta’lim jarayonini zamonaviy, interfaol va ijodiy shaklga keltirib, o‘quvchilarning ingliz tiliga bo‘lgan qiziqishini orttiradi hamda ularni mustaqil fikrlashga undaydi.

Xulosa

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilini o‘yinli texnologiyalar asosida o‘qitish o‘quv jarayonini yanada jonlantiradi va o‘quvchilarda til o‘rganishga nisbatan ijobiy munosabat shakllantiradi. Masalan, boshlang‘ich sinflarda “Memory game”, “Word bingo” yoki “Role-play” kabi o‘yinlar yordamida o‘quvchilar yangi so‘zlarni tez eslab qoladi va ularni muloqotda qo‘llashni o‘rganadi.

Bunday yondashuv nafaqat o‘quvchilarni faollikka chorlaydi, balki darsda qulay psixologik muhit yaratadi. Natijada, o‘quvchi darsni majburiyat sifatida emas, balki qiziqarli faoliyat deb biladi. O‘qituvchi uchun esa bu usul darsni samarali rejalashtirish, o‘quvchilar ehtiyojiga mos yondashish va ularning ishtirokini kuzatish imkonini beradi.

Umuman olganda, o‘yinli texnologiyalar orqali o‘tilgan ingliz tili darslari o‘quvchilarda muloqot, jamoaviylik va ijodkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shunday ekan, zamonaviy ta’limda o‘yin elementlarini qo‘llash nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki o‘quvchilarning tilni amaliy o‘zlashtirishini ham ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Bruner, J. S. (1983). Child’s Talk: Learning to Use Language. Oxford University Press.
2. Huzair, H., & Rahman, A. (2020). The Effectiveness of Using Games in Teaching English Vocabulary. Journal of English Language Teaching and Linguistics, 5(1), 45–56.
3. Piaget, J. (1962). Play, Dreams and Imitation in Childhood. New York: W.W. Norton & Company.
4. UNICEF. (2020). Learning through Play: Strengthening Learning through Play in Early Childhood Education Programmes. New York: UNICEF Publishing.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

5. UNESCO. (2023). Education for Sustainable Development and Play-Based Learning. Paris: UNESCO Publishing.
6. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
7. Yieng, C. D. M., & Aziz, A. A. (2022). A Systematic Literature Review on Using Game-Based Learning to Enhance English Vocabulary and Spelling for Primary School Pupils. International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development, 11(2), 1725–1737.
8. Brown, H. D. (2001). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Longman.